

ЗЛАТЕН СОЛИД СЕЧЕН ОТ АСПАРУХ?!

<http://gepard96.blog.bg/history/2011/09/19/zlaten-solid-sechen-ot-asparuh.822809>

Подражателен златен солид на Аспарух

Живеещия във Виена историк Митко Станков - служител на Auktionshaus Hans Dieter Rauch (завършил философско-историческия факултет на СУ, специалност история и смятан за един от най-големите експерти по нумизматика в Европа), обяви, че на търг в Ню Йорк на 14 септември тази година е извадена рядка златна монета, от т. нар. варварски подражателни на византийските солиди, която е идентифицирана в каталога като подражателна монета от "неизвестно германско племе", а от Станков като монета на първия български владетел Аспарух. Нумизмата е закупил предлаганата монета. Произхода на монетата е от Добруджа.

Подражателната монета на солид на император Константин Погонат, вероятно сечена от Аспарух, със знаци на български владетел. Снимка: Каталог CNG

Златен солид на император Константин IV Погонат, сечен до 681 година. Снимка: Каталога на CNG

Предварително научно съобщение

В периферията на Източната Римска Империя, са известни на науката различни т. н. „варваризати“ на официалните емисии монети. Някои от тези имитации са сечени в провинциални монетни ателиета. Те се отличават по различния стил на изображенията, непълните си, а понякога и погрешни надписи (някои са с по-малка тежина от стандартната или с понижено съдържание на злато - т.н. имитационни монети). Но има и такива, които се приписват на различни „варварски“ племена - лангобарди, хуни, ломбарди, готи и други. Поради „варварския“ стил на тази монетата и „безсмисления“ надпис, нумизматите от организаторите на търга от CNG са решили, че най-вероятен издател е именно „неизвестно германско племе“.

Публикувам с малки съкращения, предварителното съобщение на историка и нумизмат М.Станков (от е-вестник), и с нетърпение очаквам неговата научна публикация в която "всичко ще бъде подробно, с всички аргументи за и против твърдението, че монетите принадлежат на кан Аспарух".

1. Описание на монетата:

Златен солид с тежина 4,21 гр., 18 мм, разположение на лицевия спрямо опаковия печат 1 часа. На аверса (лицевата страна) на монетата е представен бюст на мъж с къса брада изобразен в анфас, облечен в ризница и с шлем с гребен и перлена диадема на главата, държащ копие на дясното си рамо.

В полето вляво от бюста е разположена голяма буква **A**, а вдясно монограм и буква **V**. Над буквата **A** се виждат двата края на лентата (връзките) на диадемата.

На реверса (опаковата страна) на монетата е представен висок кръст на четири стъпала, от двете страни на който стоят две стилизирани човешки фигури, облечени в тоги и въоръжени с мечове (саби).

В полето вдясно е разположена латинската буква **C** (негативно) и под нея буквата **V**, вляво буквата **A**, а под кръста буквата **N** (негативно).

2. Аргументи в полза на тезата, че е сечена от Аспарух, (според М.Станков)

- Първия аргумент: местонамиране - Добруджа. През седми век там няма германски племена. Добруджа се намира в границите на държавата на кан Аспарух. Дори и да нямаше никакви надписи, една хипотеза за квалифицирането ѝ като българска не би била по-малко логична, отколкото като германска.

- Втори аргумент: На реверса (опако) на монетата ясно се четат буквите **C, A, N** и **V**. На аверса (лицевата страна) – буквата **A**, монограм и **V**. Моето четене на надписа като цяло (опако и лице) е **CAN CV A(SPAR)V. = ASPARV(H)**. На известния златен медальон на кан Омуртаг надписът е **CANE SYBHI WMORTAG**. Васил Златарски казва: От официалните надписи на гръцки език, дошли до нас от езическо време, ние узнаваме, че така е изписана титлата на българските канове на известните каменни надписи, носещи техните имена.

- Трети аргумент: Сολидите (златните монети) на византийския император Константин IV Погонат (668-685 г.), които са прототип за монетата от аукциона, са сечени в периода 674-681 г. След 681 г. този тип никога повече не се произвежда в монетарниците на империята. Науката нумизматика го е доказала по безспорен начин, но не е тук мястото да го коментирам. Това е гарантирано. Следователно „суверенът“, който е сякъл „имитациите“ е бил съвременник на този източно римски владетел. Както коментира византийският хронист Теофан: В невъзможност да се противопостави на българите, император Константин IV “склучил мир с тях, като се съгласил да им плаща годишен данък, за срам на ромеите”. Чудно било този (т. е. императорът), “който направил свои данъкоплатци всички, на изток и на запад, на север и на юг, да бъде победен от този мръсен и новопоявил се народ”. Според историците мирният

договор между Източната римска империя и българският владетел бил сключен през лятото на 681 г. С този акт Византия санкционирала едно незапомнено поражение и за пръв път признала възникването на една нова държава – България.

Това е и дата на отсичане на златните солиди на кан Аспарух. Сеченето на солидите на кан Аспарух е започнало веднага след сключването на мирния договор през лятото на 681 г. Качеството на металното съдържание е чисто злато. Тежината ѝ отговаря на тегловния стандарт и нормите на съвременните византийски монети (на Източната Римска империя).

Новооткритата монета е безпрецедентна научна сензация.

Ще спомена и няколко други, вече известни паметници, които имат някои съществени общи елементи с новооткритата златна монета:

1. Оловният печат на кан и цезар Тервел . На лицевата страна Тервел е представен по същият начин , както и неговия баща кан Аспарух.

2. Златният медальон с образа хан/кан Омуртаг, намерен във Велико Търново , на който се чете надпис: **CANE SYBHG WMORTAG**. Титлата е както при златния солид на кан Аспарух. Ако на мен самия ми бяха казали преди години, че има монета на хан Аспарух, щях да се изсмея. Но, ето, тя е факт.

На солидите на Константин IV Погонат има кръст, поставен на 3 стъпала, които символизират Голгота, онова, което изглежда като четвърто стъпало е основаната на кръста. При българската монета имитация има 4 стъпала. В случая българската монета се явява самостоятелен тип, защото има пояснителен надпис - не копира надписа на византийската монета, а има нов надпис, който е уникален, само за тази монета, който надпис е на Кан Аспарух.

Има и друг случай "Кан" да се пише с латинската буква С. По същия начин е написан "кан" и на известния златен медальон на Омуртаг, намерен при разкопки във Велико Търново.

Има някои детайли, които го отличават от прототипа - на лицевата страна, където е изобразен владетеля - на лявото му рамо при византийските монети има щит с конник, а тук няма, а има някакви щрихи, които трябва да се обясняват тепърва.

На византийските монети на гърба двамата братя на Погонат държат по едно кълбо с кръст, това е символ на държавната власт, разделят с него държавната власт, съуправители са. А на българската монета двамата владетели са представени с дълги мечове от дясната страна на всеки има дълъг меч, извит като сабя, каквито са типичните мечове на българите по това време. Предполагаемата гробница на Кубрат в Украйна е намерен такъв извит меч.

Колекционерът Васил Божков подари такъв на Националния исторически музей. Това са типичните леко извити мечове на гърба на монетата на всеки отдясно има по един такъв меч.

Монетите на остроготите (в днешна Италия, около Равена, Рим) - имитирали солиди на римските императори, но на тях няма никакви символи или надписи, които да посочват кой е владетелят. При монетата на Аспарух няма помен от надписи на Константин IV Погонат, а само негови надписи, достатъчно ясни, и с име.

Дори да нямаше никакви надписи, двата основни факта - емитирани са монети, чието сечене е прекратено 681 година, втори - че произхождат от Добруджа, а там няма на стотици километри друго държавно образувание, освен България. Имайки предвид, че точно по това време е Аспарух, монетите трябва да се признаят на Аспарух.

Какво казват българските специалисти:

Г. Жеков - експерт по средновековни монети от Софийското нумизматично дружество, автор на 6 книги за римското провинциално монетосечене и на изданието „Български средновековни монети 12-14 век“:

"Няма съмнения това да е съвременен фалшификат. Това е истинска монета. Има много подобни случаи с т. нар. варварски подражания на гръцки, римски и др. монети. Но в случая вече не е имитационна монета, която да е с цел измама, да прилича по външен вид, а има белези да бъде подражателна, но с име, което да я отличава от първообраза. Не е измамна, а чисто нов тип монета. За конкретния случай - монетите на Константин IV Погонат са сечени на много

места, интересно при него е, че същата монета се сече и в Италия, на остров Сицилия, в Сиракуза. Като ги наредиш една до друга, колкото по-далеч от Константинопол е сечена толкова по-грозна, небрежна и неука става. За нас специално е ценна с това, че по това време единствен съсед на Константин Погонат са българите на Аспарух. И понеже има следи от надпис, разкривени, грозни, но буквите може да се коментират като кан, а защо не и като самия Аспарух. А е и от епохата му. И понеже има следи от букви, можем да приемем, че и самият той се е помъчил да създаде собствена монета. Тези неща съвпадат чудесно - епохата с Аспарух, начина на сечене на монети. Защо да не е той?

Нещо друго - такова явление не е уникално специално за нас - във Франция и другаде такива владетели секат подражателни монети и по същия начин си слагат имената върху тях. Не имитативно, а подражателно, което ги прави уникални.

Тази година за създаване на българска държава - 681 г., която сме приели, има договор - победа на Аспарух над Константин IV. Не е исторически доказано, че е имало битка. По-скоро има договор с цел българите да пазят северните граници на империята от аварите, и др. варвари.

Датировката на монетата съвпада напълно с този момент и със световните практики по това време.

Синът на Аспарух, кан Тервел, има оловен печат, за който няма съмнения, че негов. На този печат владетеля е изобразен по същия начин, както на златната монета. И последно - тази златна пластина, с образа на Омуртаг, също съществува, за която няма съмнение, че е автентична, може да се приеме в поредицата на златните монети преди приемането на християнството.

Никой нищо не може да оспори от тези неща. Няма написано черно на бяло с много букви кан Аспарух, но по символите може да се направи този извод, че е негова монета."

- Д-р Ставри Топалов - доктор по археология, експерт по антична нумизматика към СНД, автор на над 10 книги за античното монетосечене по българските земи: "Мога да приема съществуването на такава монета, но трябва човек да я държи в ръка и да се направят някои изследвания, за да се установи автентичността (автентичността е установена, в смисъла който влага д-р Топалов - монетата е от 7 век - И.Й). Ако тази монета е автентична, трябва да е отсечена за да ознаменува признаването на Аспарух от Византия. Вероятно целта е била новият български владетел да покаже престижна позиция. По това време само византийските императори в Европа имат право да секат златни монети. Има тракийски подражателни монети (варваризирани), сечени от тракийски владетели като Спаратес и Котис, които също имат схематични изображения, които копират монети на Лизимах, на типа монети тетрадрахми на Тасос, втори период. Има и гръцки, и римски подражателни монети на тракийски племена, със схематични изображения, сбъркани огледални надписи, надписи, предадени само с черти и точки. с букви безсмислица, правени от неопитни гравьори, отсичат ги там, където някои племена имат недостиг на монети. На някои от тях има изображение, копирано от гръцка или римска монета, не се разбира кой е владетеля, но се разбира епохата и по местонамирането се разбира кои са тези племена.

Много характерно за района е имитативното монетосечене, с начало от края на 5 в. пр. н. е. и основно от 3 век пр. н. е. до 1 век от н. е., финала на тракийското монетосечене. След това преминава в римско имитативно монетосечене и имитативно на византийските монети. Затова не е толкова неочаквана появата на аспарухова монета. Има традиции в тези земи на римско и византийско подражателно монетосечене."

Въпроси за размисъл

Приеме ли се в действителност, че въпросния златен солид е сечен от Аспарух, това в действителност би се превърнало в една доста голям крачка в историографията, защото до момента се смяташе, че българското монетосечене започва чак при цар Иван Асен II. Това е една доста интересна находка и би дало отговор също така на въпроса откога българските владетели са се титуловали "кан" от древни времена или тази титла е приета по-късно след

Кардам, тъй като наличните паметници са единствено от Крумова династия. Потвърдили се, че такива солиди са сечени от Аспарух, значи имаме титлата "кан", още от най-ранно време. Това което прави впечатление е, че с "С" е написано "кан", както и в медалиона на Омуртаг, така е и оригиналната форма в аварския: "сапезауси", на титлата. Но да изчакаме и официалното публикуване на монетата.

При т.н подражателни "варваризати" - било касаещо монетите, било други артефакти, като фибулите например, объркването или заменянето на някои или всички букви със знаци, точки, чертички и пр. се е дължало понякога на неграмотността на майсторите - незнанието им да пишат и четат латински /предимно/. Именно, поради тази причина, монетите-варваризати, се отнасят към т. нар. "имитационен тип монетосечене", което е много характерно за "варварските" народи, имали непосредствен контакт с римската империя. Някои от надписите на този тип монети са безсмислени, други копират оригиналния текст но са с грешки или ойбъркани (обърнати) букви и третият тип е тези имитационни-варваризати, на които даден вожд на племе или владетел на някое държавно формирование на имитираните монети слагат свои надписи или инициали, като се опитват да създадат един вид своя монета - това са вече подражателни имитационни монети.

В случая с тази монета имаме имитация на солидите на Константин Погонат, като този тип солиди са спряни да се сечат от империята в същата година - 681, а по-това време най-близки до империята са българите. Тази имитационна монета явно не е създадена с цел фалшификация от нискокаратна сплав или позлатена или с намалено сериозно тегло. Напротив монетата е много високо каратна, и тежината и е 4,21 при стандарт на солидите 4,45, т.е теглото и е с едва под 5 % по ниско, което не е оказвало никакво значение. В над 50% от солидите отсечени от самите византийци са с разлики в тегло в до - 10%.

Тоест точната стойностна характеристика на монетата, разгледана с явните белези на имитационно монетосечене - по-груб образ на владетеля + някои от фигурите са представени в шрихи и наличните инициали, които могат да се приемат, че са на Аспарух, може да смятаме, че има голяма вероятност да се касае за подражателен солид, отсечен по поръка на Аспарух (поне докато не излезе научно обосновано твърдение, оборващо това) вероятно по-случай успеха с кампанията срещу Византия!

По-нашите земи също така е било характерно при различни от тракийските владетели подобно имитативното монетосечене, с начало от края на 5 в. пр.Хр. до 1 век сл.Хр. - финала на тракийското монетосечене. След това преминава в римско имитативно монетосечене и имитативно на византийските монети. Затова не е толкова неочаквана появата на аспаруховата монета.

Подражателни монети на Лизимах се намират по поречието на Камчия до Варна вкл. и са от 3 век пр.Хр. По-късни подражателни на траките се намират по долното течение на Струма и Места - т. нар. имитации "Стримон", с изобразена глава на речния бог Стримон, а отзад тризъбец с безсмислени надписи от 1 в. пр. Хр.

Нагръдната иконка от електрон - сплав от злато и сребро, принадлежала, както се вижда и от надписа на гръцки език - на цар Симеон Велики, управлявал България от 893 до 927 г. Изображението е на Св. Димитър Солунски. Иконката представлява едновременно и съд за миро (осветено масло за миропомазване). Снимка: Станков.

Станков преди не много време публикува данни за друга интересна находка - направил експертиза и

идентифицирал предмет от българската история, появил се на търг в Европа. Снимката горе - нагръдна иконка от сплав от злато и сребро (електрон), принадлежала, според надписа на гръцки език - на цар Симеон I. Това е между другото от няколко известни предмети, които се знае, че са принадлежали на български владетел от Първото българско царство. Българските специалисти и експерти тогава заявиха, че не било сигурно, и без наличността и у нас, така по снимки не могли заключения официални да се прават. Но забелязвам, че в доста публикации, на наши историци въпросния предмет се представя като автентичен.

Митко Станков поднесе сензация - откри на търг в Ню Йорк златна монета на хан Аспарух

*19 Септември 2011
Иван Бакалов*

Подражателна монета на солида на император Константин Погонат, вероятно сечена от хан Аспарух, със знаци на български владетел. Снимка: от каталога на CNG

Златен солид на император Константин IV Погонат, сечен до 681 година. Снимка: от каталога на CNG

Преди ден e-vestnik обеща сензация от живеещия във Виена нумизмат Митко Станков. Ето я - на търг в Ню Йорк на 14 септември тази година е извадена рядка златна монета, от т. нар. варварски подражания на византийски солиди, която е идентифицирана от Станков като монета на българския хан Аспарух и е купена от него по интернет.

Това е историческа сензация, до момента се смята, че българското монетосечене започва при цар Иван Асен Втори. И на учениците в началното училище у нас е обяснено, че по времето на хан Аспарух не са сечени монети, защото в държавата е преобладавало натурално стопанство и за разплащанията са били достатъчни налични византийски монети. Затова, когато от Виена се обади Митко Станков да каже, че е открил и купил на търг в Ню Йорк монета на Аспарух, това изглеждаше невероятно. От e-vestnik съобщихме сензацията на нумизмати, които първоначално също проявиха недоверие. Но, след като видяха снимките от каталога на търга и обясненията на Станков, те реагираха по друг начин (коментари от нумизмати публикуваме отделно).

Живеещият във Виена експерт Митко Станков, от години е обвиняван от българските ченгета, че ръководи мафия за износ на културни ценности от България. Противно на разпространяваните твърдения за Станков у нас, на Запад той е консултант на някои от най-големите аукционни къщи, за оценки и експертизи го търсят колекционери и търгове от цял свят. У нас някои нумизмати го смятат за най-големия български експерт в тази област. Станков е забелязал монетата в каталога на търга на CNG - Classical Numismatic Group Inc.

[CNG 88, Lot: 1763. Closing Sep 14, 2011 at 6:47:40 p.m. ET. UNCERTAIN GERMANIC TRIBES. Late 6th-7th centuries. AV Solidus \(18mm, 4.21 g, 1h\). Imitating Byzantine emperor Constantine IV.](#)

Classical Numismatic Group, Inc.

Estimate \$1500

Sold For \$3750 (This amount does not include the buyer's fee.)

Тъй като наистина става дума за сензационно разкритие и твърдение, мнозина ще се усъмнят, дали един колекционер просто не иска да вдигне шум около притежавана от него монета, затова първите въпроси са към него.

Митко Станков: Нека излязат смелчаци, да кажат, че не е вярно

- В каталога на търга монетата беше ли представена като принадлежаща на българския владетел Аспарух?

- Не. Специалистите (нумизматите) от CNG я бяха определили като монета на неизвестно германско племе, но бяха я датирали най-общо в VI-VII век. В описанието се казва, че представлява имитация на солид на византийския император Константин IV Погонат.

- Защо твърдите тогава, че принадлежи на Аспарух? В такива известни аукционни къщи работят най-добрите учени и нумизмати. Възможно ли е да са допуснали грешка, неправилно да идентифицират монетата? Не мислите ли, че вие може да грешите?

- Тук не става въпрос за грешка. Те не са я „познали“, поради обстоятелството, че в периферията на Византия (Източно римската империя, както е редно да се нарича), от това

време са известни на науката различни т. н., „варварски имитации“ на официалните емисии златни монети. Някои от тези имитации са сечени в провинциални монетни ателиета. Те се отличават по различния стил на изображенията, непълните си, а понякога и погрешни надписи, по-малка тежина от стандартната или с понижено съдържание на злато. Но има и такива, които се приписват на различни „варварски“ племена – лангобарди, хуни, ломбарди, остроготи и други. Поради „варварския“ стил на монетата и „безсмисления“ надпис, нумизматите от CNG са решили, че най-вероятен издател е именно „неизвестно германско племе“.

- Добре. Противопоставяте се на тяхното становище, твърдите, че монетата е сечена именно от хан Аспарух. Така малко излиза, че пренебрегвате мнението на едни от най-големите нумизмати, с цел да „обогатите“ доказателствата за историята на българската държава?

- Аз имах на разположение достатъчно време, за да анализирам и обмисля всичко, което би подкрепило или би отхвърлило твърдението ми, че монетата от аукционния каталог на CNG е сечена не от друг владетел, а именно от хан Аспарух.

За пръв път видях тази монета преди повече от осем години. Показа ми я човек, който имаше и други монети. Обясни ми, че са намерени в Добруджа. Какво ли не му предлагам, за да ми я продаде, но не се споразумяхме.

След време я видях в аукционен каталог на „Фрийман и Сиър“ (Freeman & Sear 10, 11 February 2004 г.), под номер 511. За съжаление това стана след като търгът вече беше минал. И там тя беше описана, както сега в каталога на CNG – неизвестно германско племе. Опитвах да науча кой е щастливият купувач, но както всички колеги от бранша, така и Freeman & Sear отказаха да издадат своя клиент. За мое щастие, преди около два месеца получих аукционния каталог номер 88 на CNG и видях, че същата монета отново се предлага за продажба. Оценката на монетата беше 1500 долара. Чаках търпеливо до датата на търга. В последните секунди изпратих по електронен път моето предложение – бях написал една значително по-висока цифра. Спечелих монетата за 3750 долара.

- Какво доказва, че е на хан Аспарух?

- Ето първия аргумент: местонамиране – Добруджа. През седми век там няма германски племена. Добруджа се намира в границите на държавата на хан Аспарух. Дори и да нямаше

никакви надписи, една хипотеза за квалифицирането ѝ като българска не би била по-малко логична, отколкото като германска.

Втори аргумент: На реверса (опаката) на монетата ясно се четат буквите С, А, N и V. На аверса (лицевата страна) – буквата А, монограм и V. Моето четене на надписа като цяло (опако и лице) е CAN CV A(SPAR)V. = ASPARV(H). На известния златен медальон на хан Омуртаг надписът е CANE SYBHTI WMORTAG. Васил Златарски казва: От официалните надписи на гръцки език, дошли до нас от езическо време, ние узнаваме, че така е изписана титлата на българските канове на известните каменни надписи, носещи техните имена.

Митко Станков. Снимка: личен архив

Трети аргумент: Солидите (златните монети) на византийския император Константин IV Погонат (668-685 г.), които са прототип за монетата от аукциона, са сечени в периода 674-681 г. След 681 г. този тип никога повече не се произвежда в монетарниците на империята. Науката нумизматика го е доказала по безспорен начин, но не е тук мястото да го коментирам. Това е гарантирано. Следователно „суверенът“, който е сякъл „имитациите“ е бил съвременник на този източно римски владетел. Както коментира византийският хронист Теофан: В невъзможност да се противопостави на българите, император Константин IV „склучил мир с тях, като се съгласил да им плаща годишен данък, за срам на ромеите“. Чудно било този (т. е. императорът), „който направил свои данъкоплатци

всички, на изток и на запад, на север и на юг, да бъде победен от този мръсен и новопоявил се народ”. Според историците мирният договор между Източната римска империя и българският владетел бил сключен през лятото на 681 г. С този акт Византия санкционирала едно незапомнено поражение и за пръв път признала възникването на една нова държава – България. Това е и дата на отсичане на златните солиди на кан Аспарух. Сеченето на солидите на кан Аспарух е започнало веднага след сключването на мирния договор през лятото на 681 г. Качеството на металното съдържание е чисто злато. Тежината ѝ отговаря на тегловния стандарт и нормите на съвременните византийски монети (на Източната Римска империя) .

овооткритата монета е безпрецедентна научна сензация.

Ще спомена и няколко други, вече известни паметници, които имат някои съществени общи елементи с новооткритата златна монета:

1. Оловният печат на кан и цезар Тервел . На лицевата страна Тервел е представен по същият начин , както и неговия баща кан Аспарух.

2. Златният медальон с образа хан/кан Омуртаг, намерен във Велико Търново , на който се чете надпис :CANE SYBHG WMORTAG. Титлата е както при златния солид на кан Аспарух. Ако на мен самия ми бяха казали преди години, че има монета на хан Аспарух, щях да се изсмея. Но, ето, тя е факт.

- Скептици у нас ще кажат, че искате да вдигнете цената на притежавана от вас монета?

- Да, искам да я направя 100 милиона, ама няма луди да платят толкова (афектирано). За мен е гордост, че съм разкрил такъв исторически факт и документ. За това се обаждам да съобщя. Стефка Костадинова е скочила 2 метра и нещо, аз съм скочил 5 метра, ако трябва да сравняваме. За мен това е постижение. Аз го заявявам открито, от мое име.

- Не се притеснявате, че много хора, ще помислят, че е фалшификат?

- Не е ли достатъчно, че най-големият специалист, който се казва Дейвид Сиърс, я е продал тази монета веднъж през 2004 г.? Сега друг авторитетен търг я продава отново. Нека кажат българските авторитети проф. Юрукова и т. н. дали е автентична. Който иска по света нека застане срещу това мое твърдение. Нека излязат смелчаци, да кажат, че не е вярно. Това, не че аз го казвам, но е излязло като автентично от световни авторитети. Нека някой каже „Такова животно нема”.

- Съвременни методи анализ могат ли да докажат, ако това е фалшификат?

- Аз се отказвам да дискутирам. Който желае да вади обратни тези. Има лаборатории, който иска да проверява, аз не желая да налагам моето становище. Аз трябваше да го публикувам това в едно западно научно списание и толкова. Въобще не трябваше да споменавам, защото в тази пропаднала държава ще кажат, че „такова животно нема”. Аз съм експерт в нумизматиката, произнасям присъда. Това е.

Описание на монетата от Митко Станков:

Златен солид с тежина 4,21 гр., 18 мм, разположение на лицевия спрямо опаковия печт 1 часа. На аверса (лицевата страна) на монетата е представен бюст на мъж с къса брада насреща (в анфас), облечен в ризница и с шлем с гребен и перлена диадема на главата, държащ копие на дясното си рамо. В полето вляво от бюста е разположена голяма буква А, а вдясно монограм и буква V. Над буквата А се виждат двата края на лентата (връзките) на диадемата. На реверса (опаковата страна) на монетата е представен висок кръст на четири стъпала, от двете страни на който стоят две стилизирани човешки фигури, облечени в тоги и въоръжени с мечове (саби). В полето вдясно е разположена латинската буква С (негативно) и под нея буквата V, вляво буквата А, а под кръста буквата N (негативно).

В допълнение от e-vestnik:

CNG е международна компания със седалище в Лондон, която прави търгове там и в Ню Йорк. За нея работят най-големите експерти по нумизматика и антично изкуство, особено византийско. На техен търг е малко вероятно да се появи фалшификат. CNG работи с лаборатория с най-високотехнологични методи за анализ - химически и др., към която се обръщат за проверка на експонати музеи от цял свят. С новите методи на изследване в последните години времето на фалшификаторите на монети приключи (поне за по-ценните - все още вървят по-евтини монетата, за които не си струва да се прави анализ).

В описанието на историята на монетата в самия търгб се казва, че е продадена преди 7 години - през 2004 г. на друг авторитетен аукцион в Европа „Фрийман и Сиър” (Freeman & Sear 10 (11 February 2004), lot 511), на който също е малко вероятно да се продаде фалшификат. И тогава монетата е била купена за цена около 1000 долара, също без да се разбере точният ѝ произход.

Сред нумизматите са добре известни т. нар. подражателски монети, които са сekli племена и владетели в периферията на древна Гърция, на Римската империя и др. Този вид монети са имитация на монети на империята или на някой град държава (например Тасоска тетрадрахма), но с по-груби, наивистични изображения. Спазени са някои основни елементи от оригиналната монета, но със символи и белези на владетеля, който сече подражателската монета.

Известни са такива подражания на гръцки и римски монети, сечени от тракийски владетели. Известни са подражания и на византийски солиди, каквато именно се явява монетата на хан Аспарух. Тя е подражателство именно на солид на император Константин IV Погонат, който царува по това време. Тя е описана в търга със забележка „изключително рядка”, но приписана на неизвестно германско племе.

След като самите организатори на два авторитетни търга и тези, които са предложили монетата, не са разбрали каква точно е тя, това намалява вероятността за фалшификат.

От e-vestnik се обърнахме към двама от най-добрите експерти в нумизматиката за коментар. И двамата на „първо четене”, след като видяха снимките и описанията, приеха, че е възможна такава сензация. Господин Жеков, който е експерт по средновековни монети, каза, че няма съмнение, че монетата е автентична и по символите може да се направи извод, че е на хан Аспарух.

Виж обяснения и исторически бележки от Станков и първи коментари на нумизматите Господин Жеков и Ставри Топалов.

Господи Жеков, нумизмат: Това е истинска монета

Господин Жеков е експерт по средновековни монети от Софийското нумизматично дружество, автор на 6 книги за за римското провинциално монетосечене и на изданието „Български средновековни монети 12-14 век”: “Няма никакво съмнение за съвременен фалшификат. Това е истинска монета. Има много подобни случаи с т. нар. варварски подражания на гръцки, римски и др. монети. Но в случая вече не е подражателна монета, която да е с цел измама, да прилича по външен вид, а има белези да бъде подражателна, но с име, което да я отличава от първообраза. Не е измамна, а чисто нов тип монета. За конкретния случай - монетите на Константин IV Погонат са сечени на много места, интересно при него е, че същата монета се сече и в Италия, на остров Сицилия, в Сиракуза. Като ги наредиш една до друга, колкото по-далеч от Константинопол е сечена, толкова по-грозна, небрежна и неука става. Дори да я погледнем като монета провинциално сечена от самия император Константин, да обслужва крайните селища на империята, пак има място в монетосеченето. А тя всъщност си остава подражателна, но за нас специално е ценна с това, че по това време единствен съсед на Константин Погонат е прабългарското племе на Аспарух. И понеже има следи от надпис, разкривени, грозни, но буквите може да се коментират като кан, а защо не и като самия Аспарух. Но е от епохата му. И понеже има следи от букви, можем да приемем, че и самият той се е помъчил да създаде собствена монета. Тия неща съвпадат чудесно - епохата с Аспарух, начина на сечене на монети. Защо да не е той?

Нещо друго - такова явление не е уникално специално за нас - във Франция и другаде такива владетели секат подражателни монети и по същия начин си слагат имената върху тях. Не имитативно, а подражателно, което ги прави уникални.

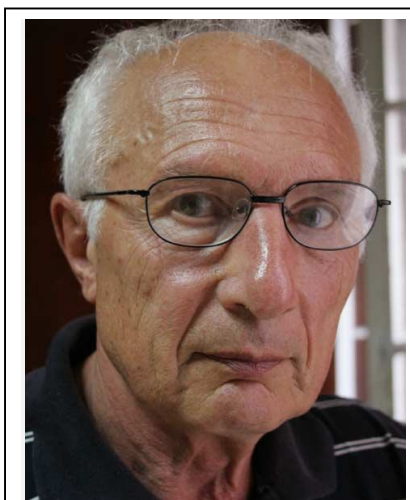
Тази година за създаване на българска държава - 681 г., която сме приели, има договор - победа на Аспарух над Константин IV. Не е исторически доказано, че е имало битка. По-скоро има договор с цел българите да пазят северните граници на империята от аварите и др. варвари. Датировката на монетата съвпада напълно с този момент и със световните практики по това време.

Синът на Аспарух, хан Тервел, има оловен печат, за който няма съмнения, че негов. На този печат владетеля е изобразен по същия начин, както на златната монета. И последно - тази златна пластина, с образа на Омуртаг, също съществува, за която няма съмнение, че е автентична, може да се приеме в поредицата на златните монети преди приемането на християнството.

Никой нищо не може да оспори от тези неща. Няма написано черно на бяло с много букви хан Аспарух, но по символите може да се направи този извод, че е негова монета.”

Д-р Ставри Топалов, нумизмат: Мога да приема съществуването на тази монета, но трябва някои изследвания

Ставри Топалов е д-р по археология, експерт по антична нумизматика към Софийското нумизматично дружество, автор на над 10 книги по антично монетосечене по българските земи:

Ставри Топалов.
Снимка:
e-vestnik

“Не се смятам за специалист по средновековна нумизматика, особено византийска, не е редно да правя оценка за тази монета. Но съм разглеждал варваризирани късноримски и византийски монети, с огледални надписи, безсмислени символи, схематични изображения, и не съм се замислял, че е възможно по това време да бъдат имитирани монети от първия български владетел.

Мога да приема съществуването на такава монета, но трябва човек да я държи в ръка и да се направят някои изследвания, за да се установи автентичността.

Ако тази монета е автентична, трябва да е отсечена за да ознаменува признаването на Аспарух от Византия. Вероятно целта е била новият български владетел да покаже престижна позиция. Доколкото знам, по това време само византийските императори в Европа имат право да сечат златни монети. Има тракийски подражателни монети (варваризирани), сечени от тракийски владетели като Спаратес и Котис, които също

имат схематични изображения, които копират монети на Лизимах, на типа монети тетрадрахми на Тасос, втори период.

Има и гръцки, и римски подражателни монети на тракийски племена, със схематични изображения, сбъркани огледални надписи, надписи, предадени само с черти и точки. с букви безсмислица, правени от неопитни гравьори, отсичат ги там, където някои племена имат недостиг на монети. На някои от тях има изображение, копирано от гръцка или римска монета, не се разбира кой е владетеля, но се разбира епохата и по местонамирането се разбира кои са тези племена.

Подражателни монети на Лизимах се намират по поречието на Камчия до Одесос (Варна) включително (3 век пр. н. е.). По-късни подражателски на тракийски племена се намират по долното течение на Струма и Места - т. нар. имитации Стримон, с изобразена глава на речния бог Стримон, а отзад тризбец с безсмислени надписи (1 в. пр. н. е.). Много характерно за района е имитативното монетосечене, с начало от края на 5 в. пр. н. е. и основно от 3 век пр. н. е. до 1 век от н. е., финала на тракийското монетосечене. След това преминава в римско имитативно монетосечене и имитативно на византийските монети. Затова не е толкова неочаквана появата на аспарухова монета. Има традиции в тези земи на римско и византийско подражателно монетосечене.”